

СВІТОВИЙ ДОСВІД ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ МАЛОГО БІЗНЕСУ

WORLD EXPERIENCE OF LEGISLATIVE PROMOTION AND STATE SUPPORT OF SMALL BUSINESS

У статті досліджено особливості законодавчого забезпечення діяльності малого бізнесу у розвинутих країнах світу, визначено передумови формування заходів із підтримки розвитку малого бізнесу; запропоновано узагальнюючу схему організації державної підтримки малого бізнесу у країнах ЄС, що передбачає взаємозв'язок між такими компонентами, як основні положення Акту з питань малого бізнесу, напрями його державної підтримки, система органів влади щодо координації заходів з розвитку малого бізнесу, функції з підтримки діяльності малих підприємств, визначення мети здійснення заходів із покращення умов функціонування малого бізнесу. Узагальнено напрями діяльності урядових органів країн світу щодо підтримки малого та середнього підприємництва; узагальнено зміст програм державної підтримки малого бізнесу; визначено, що найбільш використовуваними заходами державної підтримки у країнах світу є надання фінансової допомоги та забезпечення податкових пільг, усунення адміністративних бар'єрів, сприяння співробітництву з великими підприємствами, здійснення консультативних послуг, застосування інноваційних рішень у діяльності.

Ключові слова: малий бізнес, мале та середнє підприємництво, законодавче забезпечення, державна підтримка, органи влади, Європейський Союз.

В статті досліджено особливості законодавчого забезпечення діяльності малого бізнесу у розвинутих країнах світу, визначено передумови формування заходів із підтримки розвитку малого бізнесу; запропоновано узагальнюючу схему організації державної підтримки малого бізнесу у країнах ЄС, що передбачає взаємозв'язок між такими компонентами, як основні положення Акту з питань малого бізнесу, напрями його державної підтримки, система органів влади щодо координації заходів з розвитку малого бізнесу, функції з підтримки діяльності малих підприємств, визначення мети здійснення заходів із покращення умов функціонування малого бізнесу. Узагальнено напрями діяльності урядових органів країн світу щодо підтримки малого та середнього підприємництва; узагальнено зміст програм державної підтримки малого бізнесу; визначено, що найбільш використовуваними заходами державної підтримки у країнах світу є надання фінансової допомоги та забезпечення податкових пільг, усунення адміністративних бар'єрів, сприяння співробітництву з великими підприємствами, здійснення консультативних послуг, застосування інноваційних рішень у діяльності.

в развитых странах мира; определены предпосылки формирования мероприятий по поддержке развития малого бизнеса; предложена обобщающая схема организации государственной поддержки малого бизнеса в странах ЕС, которая предусматривает наличие таких компонентов, как основные положения Акта по вопросам малого бизнеса, направления государственной поддержки малого бизнеса, система органов власти для координации мероприятий по развитию малого бизнеса, функции поддержки деятельности малых предприятий, определение цели осуществления мероприятий по улучшению условий функционирования малого бизнеса. Обобщены направления деятельности правительственных органов стран мира по поддержке малого и среднего предпринимательства; определено содержание программ государственной поддержки малого бизнеса, определено, что необходимым условием поддержки малого бизнеса является создание специальных органов, обеспечивающих разработку мероприятий по деятельности малого бизнеса в координации с законодательным органом власти и с учетом требований территориальных органов по поддержке малого бизнеса.

Ключевые слова: малый бизнес, малое и среднее предпринимательство, законодательное обеспечение, государственная поддержка, органы власти, Европейский Союз.

УДК 334.72:339.9

DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastuct49-6>

Тур О.В.

к.е.н., старший науковий співробітник відділу макроекономічної політики та регіонального розвитку Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку Національної академії наук України

Tur Olena

Research and Development Centre for Industrial Problems of Development of National Academy of Sciences of Ukraine

The article examines the features of small business legislative support in developed countries of the world; the prerequisites for the formation of measures of small business development support are determined; a scheme for small business state support in the countries of Europe Union is proposed. The scheme assumes the relationship between such components as the main provisions of the Act on small business issues, the directions of small business state support, the system of authorities for small businesses development, the functions of small businesses activity support, determination the goal of implementing measures to improve the conditions for small business functioning. The specific conditions for small enterprises activity necessitate the implementation of measures of state support and small business legislative support development. In the overwhelming majority of developed countries of the world the main directions of central authorities activity for small business entities is formation of a concept for its development and determine the principles of interaction with the state; identifying ways to adapt to doing business in a competitive environment; formation of targeted programs to support development in certain types of economic activities or territories. State support necessity for small business is determined by the effectiveness of its impact on the social and economic development of the country, the state of depressed areas and the standard of the population living. The most popular measures of state support are provision of financial assistance and tax incentives for small and medium enterprises; elimination of administrative barriers; promoting cooperation between small and large enterprises; consulting services; application of innovative solutions. A prerequisite for small businesses support is the creation of special government organization to ensure the development of measures for small businesses activity in coordination with the legislative authority and taking into account the requirements of territorial authority to support small businesses.

Key words: small business, small and medium-sized business, legislative promotion, state support, authorities, the European Union.

Постановка проблеми. Розвиток малого бізнесу у більшості країн світу є тим фактором, що забезпечує його ефективне функціонування і створює основи сталого соціально-економічного зростання. Специфічні умови діяльності та наявність певних характеристик малих підприємств, що дають змогу створювати вагомий внесок у ВВП країни, зумовлюють необхідність здійснення дієвих заходів державної підтримки та розроблення законодавчого забезпечення. Необхідність прийняття специфічних законів пов'язана з регламентацією діяльності та переліку повноважень структур у

складі органів виконавчої влади, на яких покладено відповідальність за створення сприятливих умов функціонування малих підприємств. З огляду на вищевикладене, аналіз світового досвіду законодавчого забезпечення та державної підтримки малого бізнесу набуває вагомого значення як необхідний крок на шляху виокремлення заходів, що сприятимуть розвитку малого бізнесу в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню досвіду зарубіжних країн щодо регулювання розвитку малого та середнього підприємництва, вивченню практики обліку й оподаткування

суб'єктів малого та мікропідприємництва в Україні та країнах ЄС, узагальненню організаційно-правових засад функціонування малого бізнесу, виокремленню особливостей державної підтримки малого бізнесу у зарубіжних країнах присвячено праці багатьох учених, таких як О. Квасниця, А. Крисак, О. Куницька, Л. Лукашова, В. Ляшенко, О. Поліщук, А. Попський, О. Пукало, В. Стрілець, Г. Толмачова, Л. Чуприна та інші. Проте не повною мірою дослідженими залишилися питання організації державної підтримки малого бізнесу та особливостей законодавчого забезпечення його діяльності.

Постановка завдання. Метою статті є визначення ключових аспектів розроблення законодавчого забезпечення діяльності малого бізнесу у розвинутих країнах світу та узагальнення головних тенденцій організації його державної підтримки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вагомість державної підтримки, її специфічні риси, а також необхідність створення у складі центральних органів виконавчої влади структур, що відповідають за розроблення документів щодо діяльності суб'єктів малого бізнесу, є відбиттям процесів, які відбувалися в економічному розвитку країн на тлі поступового переходу від індустріального до постіндустріального суспільства. Зазначений перехід супроводжувався значним скороченням багатьох великих промислових підприємств, а також їх переорієнтацією, що здійснило негативний вплив на рівень соціально-економічного розвитку країн, спричинило збільшення рівня безробіття та зниження якості життя населення. За таких умов питання пошуку ефективних механізмів відродження територій, що наближалися до стану депресивних внаслідок погіршення рівня розвитку, набуло важливого значення та потребувало від державних органів влади формування напрямів подолання. Активна підтримка та стимулювання розвитку малого бізнесу вбачалися одним із найефективніших заходів покращення соціально-економічної ситуації, що стало визначальним кроком на шляху активізації його розвитку в багатьох країнах світу. Необхідно підкреслити, що найбільш високими темпами розвитку малого бізнесу відзначалися великі міста у зв'язку з високою концентрацією підприємств та значною кількістю населення. Таке становище сприяло вирішенню питання розвитку прилеглих до великих міст територій на основі поширення кількості малих підприємств та створення агломерацій. Зазначений процес потребував формування на законодавчому рівні основ здійснення, підтримки та стимулювання підприємницької діяльності, а також адекватної потребам малого бізнесу структури органів влади.

Аналіз механізмів державної підтримки малого бізнесу у деяких країнах світу дав змогу виявити

наявність типового підходу до організації цього процесу. По-перше, здійснення заходів із державної підтримки малого бізнесу відбувається з участю органу законодавчої влади та органів виконавчої влади. Організація, безпосередньо відповідальна за здійснення заходів із підтримки малого бізнесу, як правило, є структурним підрозділом центрального органу виконавчої влади, що здійснює формування та реалізує державну політику економічного та промислового розвитку (Міністерство фінансів, економіки та промисловості у Франції, Міністерство економіки і фінансів в Італії, Міністерство торгівлі та промисловості у Великобританії, Федеральне міністерство економіки та праці у Німеччині, Міністерство економіки, торгівлі та промисловості у Японії) [1]. У США організація, відповідальна за діяльність малого бізнесу, створена при Федеральному уряді. Деякі країни застосовують практику залучення інших міністерств до підтримки розвитку малого бізнесу. Зокрема, в Італії до структури органів виконавчої влади, що задіяні у процесі сприяння малому бізнесу, окрім Міністерства економіки та фінансів, долучено Міністерство промисловості та торгівлі, Міністерство інновацій та технологій [1]. Дієвим заходом щодо підтримки малого бізнесу є також запровадження територіальних відділень органів, що входять до складу центральних органів виконавчої влади як суб'єкти координації його діяльності. По-друге, у більшості країн ЄС створюються відповідні ради або комісії в органах законодавчої влади, які здійснюють діяльність з регулювання малого бізнесу (Рада соціально-економічного розвитку у Франції, Національна рада з економіки та зайнятості в Італії, парламентська комісія з підприємництва у Німеччині). По-третє, притаманним системі державної підтримки малого бізнесу є також створення банків, які забезпечують потреби цього виду підприємницької діяльності з надання пільгових кредитів та спрощення функціонування (рис. 1).

Заходи державної підтримки малого бізнесу у країнах ЄС формуються відповідно до пріоритетів, визначених Європейською комісією, та фінансуються структурними фондами ЄС. Зокрема, у Франції державна політика щодо підтримки малих підприємств міститься в урядових програмах, що узгоджені з регіонами, та здійснюється за рахунок фондів ЄС та приватного капіталу із залученням державних та партнерських організацій. У складі Міністерства фінансів, економіки та промисловості Франції створено Департамент за справами малого та середнього підприємництва, ремісництва, індивідуального підприємництва та зв'язку із споживачами.

Для певних європейських країн початок активізації створення малих підприємств був пов'язаний зі вступом до ЄС. Зокрема, в Італії цей процес почався з реструктуризації великих промислових підприємств з акцентом на певних видах еконо-

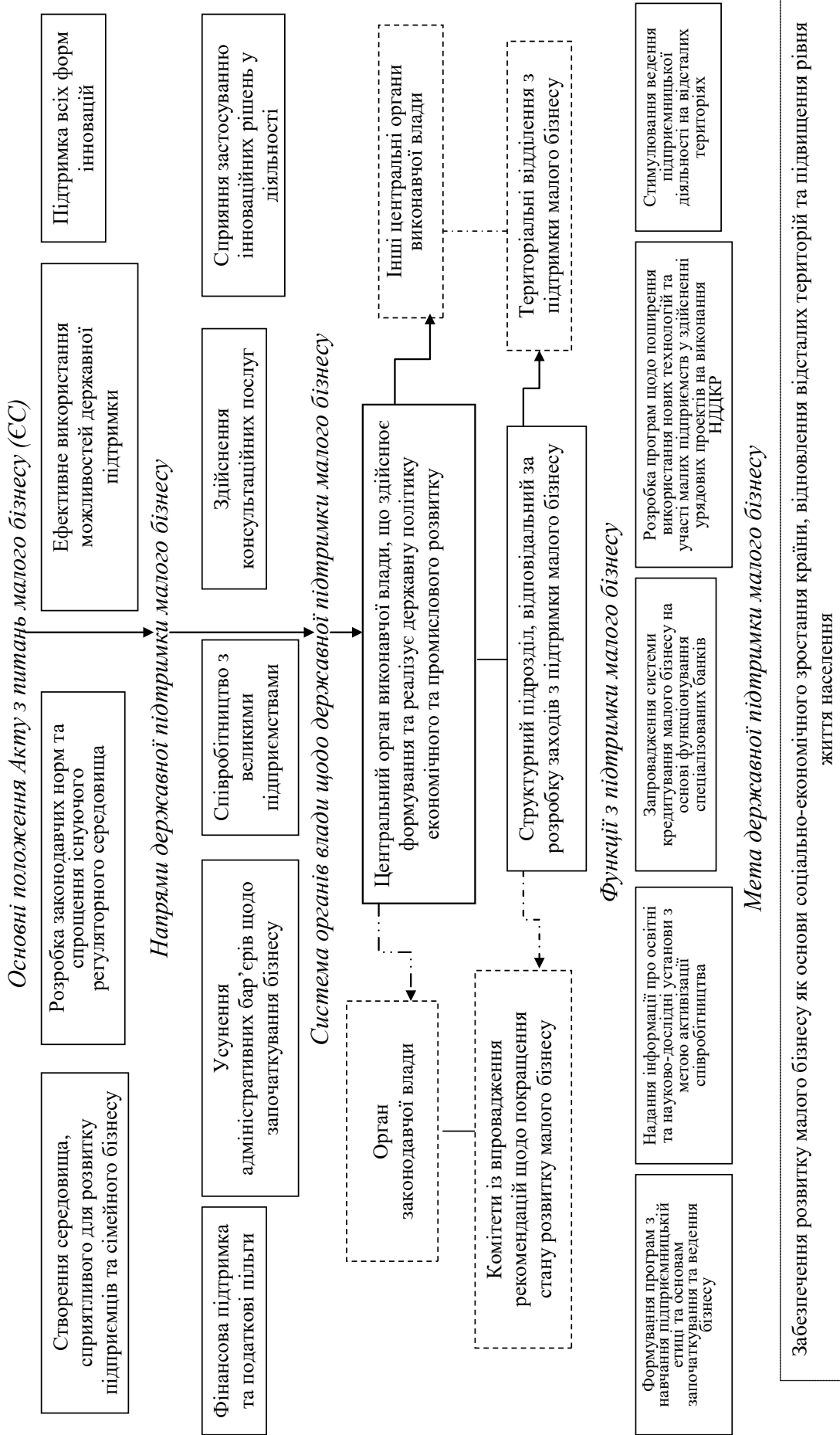

Рис. 1. Організація державної підтримки малого бізнесу у країнах ЄС

Джерело: складено автором

мічної діяльності, виокремленні з них малих та середніх підприємств, а також створенні нових промислових регіонів. Таке положення вимагало відповідної правової підтримки, яка знайшла відбиття у більш ніж 30 законах та у програмах підтримки малого та середнього підприємництва. Серед цих законів на особливу увагу заслуговує закон № 317, що визначає низку заходів відповідно до пріоритетності завдань, що постають перед малим бізнесом. Пріоритетність у законі визначено на трьох рівнях, які умовно можна назвати «Інновації та технології» (перший рівень), «Регіони та конкурентоспроможність» (другий рівень), «Професійне навчання та економічне зростання» (третій рівень). Якщо розглянути зміст зазначених рівнів більш детально, то перший рівень пріоритетності містить такі заходи, як [2]:

- спрощення умов фінансування малого бізнесу та забезпечення новим обладнанням;
- використання новітніх технологій та сприяння здійсненню науково-дослідних робіт з метою розроблення інноваційних рішень;
- розвиток виробничо-технологічної кооперації у малому підприємстві.

Другий рівень пріоритетності завдань містить такі заходи, як:

- підтримка розвитку та фінансування слабо розвинутих регіонів Італії за рахунок взаємодії малого бізнесу з великими підприємствами;
- забезпечення конкурентоспроможності продукції на міжнародних ринках шляхом підтримки виробників експортоорієнтованої продукції.

Третій рівень пріоритетності передбачає:

- підтримку соціально-економічного розвитку регіонів в інтересах ЄС;
- забезпечення професійного навчання навичок ведення бізнесу у рамках ініціатив ЄС щодо підтримки малого та середнього підприємництва.

Поряд із головним законодавчим актом Італії щодо підтримки малого бізнесу прийнято низку інших законів, а саме:

- «Про створення центральної служби кредитування малого та середнього підприємництва»;
- «Про сприяння у придбанні нового устаткування»;
- «Про кредитування та страхування експорту»;
- «Про створення експортних консорціумів малого та середнього підприємництва»;
- «Про створення Фонду технологічних інновацій і Фонду ремісницьких проектів»;
- «Про створення спільних підприємств за кордоном за участю італійського малого та середнього підприємництва»;
- «Про допомогу підприємствам, що починають, та стимулювання реінвестування прибутку».

Якщо розглянути досвід Великобританії щодо державної підтримки малого бізнесу, то дії уряду передусім спрямовані на удосконалення оподатку-

вання, розроблення відповідного правового забезпечення, усунення адміністративних перешкод, фінансову підтримку, запровадження механізмів консультування. Сутність різноманітних програм щодо надання підтримки малому бізнесу, які функціонують у Великобританії, наведено у табл. 1.

Цікавим з погляду наявності певних ключових етапів розроблення законодавчого забезпечення розвитку малого бізнесу є досвід Японії. Необхідність розроблення відповідних законів є актуальною з початку післявоєнного відновлення і дотепер.

Такий досить тривалий період зміцнення малого бізнесу характеризується певними етапами, що мають особливі риси відповідно до економічних потреб, та значною кількістю законів, які було прийнято у країні задля потреб малого бізнесу як міцного фактора зростання економіки та якості життя населення (табл. 2.)

Аналіз сутності інших законодавчих актів з підтримки малого бізнесу у Японії дав змогу визначити, що головними її акцентами є, по-перше, сприяння співробітництву малих та великих підприємств на умовах субпідряду з використанням принципу обов'язковості надання необхідних комплектуючих у заздалегідь визначений термін, що дозволило практично позбавитися значного обсягу складських запасів та досягти значної економії ресурсів. По-друге, згідно із законом «Про забезпечення малих та середніх підприємств замовленнями від державних, префектурних та муніципальних установ» підприємства, що отримують фінансування з бюджетів різних рівнів, мають передавати частину замовлень малим та середнім підприємствам. Проте рішення про передачу частини замовлень передуює атестація підприємств малого бізнесу з метою оцінки їхнього потенціалу щодо виконання державного замовлення. Слід зазначити, що з місцевих бюджетів питома вага замовлень у секторі малого та середнього підприємництва становить 65–74% [5].

Забезпечення підтримки малого бізнесу у США тісно пов'язане з низкою законів щодо підтримки національних товаровиробників. Так, Закон «Про державні закупівлі» регламентує закупівлю сировини, напівфабрикатів та готових виробів (зокрема, у малих підприємств), що містять питому вагу вітчизняного виробництва на рівні не менш ніж 50%. Також цим законом передбачено обов'язкову участь малих підприємств у конкурсах на виконання держзамовлень. Закон «Про розширення торгівлі» передбачає зниження тарифів у торговельних відносинах з іншими країнами та надання фінансової допомоги малим підприємствам, що зазнають збитків у результаті здійснення зовнішньоторговельних операцій. Такі законодавчі акти США, як Закони «Про антидемпінгові заходи», «Про торгівлю», визначають заходи боротьби з

Зміст програм державної підтримки малого бізнесу у Великобританії

Напрямок	Зміст
Застосування інноваційних розробок	Надання різних видів підтримки (фінансової, консультаційної, правової, інформаційної) щодо використання нових технічних та технологічних рішень у малому бізнесі
Система забезпечення кредитами	Обґрунтування головних умов надання кредитних послуг, інформація щодо кредитно-фінансових установ, здійснення консультацій з отримання кредитів
Університети та інші установи	Узагальнення інформації про університети, науково-дослідні установи, інноваційні підприємства, що співпрацюють з малим бізнесом
Бізнес-транзакції	Надання інформації щодо територіальних відділень підтримки малого бізнесу, що співпрацюють із загальнонаціональною службою
Національна служба з удосконалення системи управління малими підприємствами	Створення консультаційних центрів, офісів підтримки та інформаційних закладів
Дорадча програма	Активізація підприємницької діяльності на основі забезпечення необхідних умов для малих підприємств – початківців та удосконалення підприємницької етики
Бізнес-зв'язки	Надання інформації через мережу регіональних відділень підтримки малого бізнесу у вигляді незалежних консультацій та здійснення послуг для початківців та досвідчених підприємців
Послуги з надання консультацій фермерським господарствам	Здійснення індивідуальних консультацій безпосередньо у фермерському господарстві з метою інтенсифікації сільськогосподарського виробництва, модернізації ферм та пошуку фінансових ресурсів
Дослідження для малого та середнього підприємництва	Заохочення представників малого бізнесу в урядових контрактах з проведення НДДКР
Фонд відродження	Започаткування підприємницької діяльності на відсталих та депресивних територіях на основі розробки відповідних проектів з метою покращення їх соціально-економічного розвитку та збільшення рівня життя населення
Національна вимірювальна система	Забезпечення виробництва малими підприємствами високоякісної продукції на основі використання прогресивних стандартів

Джерело: [3]

Законодавче забезпечення підтримки малого бізнесу в Японії

Періоди розвитку країни	Законодавче забезпечення щодо підтримки малого бізнесу (основні закони)
Післявоєнне відновлення (розвиток нових видів економічної діяльності та початок розвитку малого бізнесу як фактора прискорення соціально-економічного розвитку)	«Про започаткування управління підтримки малих та середніх підприємств» «Про тимчасові заходи зі стабілізації підтримки малого та середнього підприємництва» «Про страхування кредитів малого та середнього підприємництва» «Про субсидування модернізації малого та середнього підприємництва»
Економічне зростання (підвищення економічної ефективності усіх підприємницьких структур, розвиток інфраструктури підтримки малого та середнього підприємництва, співробітництво малого бізнесу з великими підприємствами)	«Про субсидування модернізації малого та середнього підприємництва» «Про створення спілок та об'єднань малого та середнього підприємництва» «Про суспільні організації підприємців та філіалів торговельно-промислових палат» «Про малі та середні підприємства» «Про забезпечення малих та середніх підприємств замовленнями від державних, префектурних та муніципальних установ»
Сталий соціально-економічний розвиток (удосконалення механізмів державного регулювання діяльності малого та середнього підприємництва)	«Про сприяння розвитку підрядних малих та середніх підприємств» «Про тимчасові заходи підтримки малих та середніх підприємств у депресивних районах» «Про створення інформаційного центру малих та середніх підприємств» «Про створення базових структур системної науково-технічної, економічної та інформаційної підтримки малого середнього підприємництва»
Перехід до постіндустріального розвитку економіки (посилення вимог до охорони навколишнього середовища, активізація впливу глобалізаційних процесів на розвиток економіки)	«Про екстрені заходи з інтеграції діяльності деяких малих та середніх підприємств» «Про об'єднання деяких малих підприємств» «Про сприяння підвищенню ефективності товарного обігу малих та середніх підприємств» «Про удосконалення контролю найму робочої сили для малих та середніх підприємств»

Джерело: [4]

несправедливою практикою торгівлі, захисту галузей, що зазнають збитків внаслідок імпорту товарів, надання позик малим підприємствам у сфері сільського господарства внаслідок змін на агропромислового ринку [5].

У США, на відміну від більшості країн, орган, що здійснює заходи у напрямі підтримки малого бізнесу, – Адміністрація малого бізнесу, – створений при федеральному уряді. Державна стратегія розвитку малого бізнесу визначена у Законі США «Про малий бізнес» як всебічна підтримка усіма державними організаціями сектора малого бізнесу у взаємозв'язку з Адміністрацією малого бізнесу. Законом визначено такі заходи стосовно малого бізнесу [6]:

- збільшення експортних можливостей;
- надання допомоги у трансферті технологій;
- сприяння можливості ефективної конкуренції з імпортованою продукцією;
- покращення доступу до довгострокових кредитів для реконструкції придбання обладнання та виробництва нових конкурентоспроможних товарів та послуг;
- поширення інформації щодо державних та регіональних програм, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності малого бізнесу;
- забезпечення інтересів малого бізнесу на всіх торгових переговорах.

Висновки з проведеного дослідження. Аналіз світового досвіду законодавчого забезпечення та державної підтримки малого бізнесу дав змогу визначити наявність таких спільних рис організації цих процесів, як обов'язковість сприяння з боку органу виконавчої влади; створення рад або комісій в органах законодавчої влади, що здійснюють діяльність із регулювання малого бізнесу; започаткування банків, які забезпечують потреби цього виду підприємницької діяльності. Узагальнення напрямів державної підтримки малого бізнесу дало можливість зробити висновок, що у розвинутих країнах світу головними шляхами сприяння його ефективній діяльності є фінансова допомога та податкові пільги, усунення адміністративних бар'єрів, застосування інноваційних рішень, співробітництво з великими підприємствами, надання консультаційних послуг. Розроблення дієвого законодавчого забезпечення та формування напрямів державної підтримки малого бізнесу у країнах світу відбувається з метою прискорення темпів соціально-економічного зростання, відновлення відсталих територій та підвищення рівня життя населення.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Лукашова Л. Стратегічні пріоритети розвитку малого підприємництва в Україні. *Вісник КНТЕУ*. 2018. № 5. С. 97–108.
2. Крисак А.О., Мусятовська О.С. Проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні. *Економіка та держава*. 2018. № 12. С. 68–73.
3. Толмачова Г.Ф., Ляшенко, В.І., Колеснікова Г.В. Регулювання розвитку малого і середнього підприємництва: досвід зарубіжних країн для України. *Економічний вісник Донбасу*. 2017. № 1(47). С. 157–185.
4. Чуприна Л.В., Юзовицька С.А. Світовий досвід розвитку малого підприємництва та його використання в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 32. С. 264–270.
5. Стрілець В.Ю. Реалізація законодавчих ініціатив у сфері державного забезпечення розвитку малого бізнесу: досвід ЄС. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Економіка»* 2019. Ч. 3. Вип. 24. С. 95–100.
6. Поліщук О.В., Василевський В.О. Оподаткування малого бізнесу у провідних країнах світу. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2014. Ч. 1. Вип. 7. С. 133–136.

REFERENCES:

1. Lukashova L. (2018) Stratehichni priorityety rozvytku maloho pidpryjemnyctva v Ukraini [Strategic priorities of small entrepreneurship development in Ukraine]. *Herald of Kyiv National University of Trade and Economics*, no. 5, pp. 97–108.
2. Krysak A.O., Musjatovsjska O.S. (2018) Problemy ta perspektyvy rozvytku maloho biznesu v Ukraini [Problems and prospects for small business development in Ukraine]. *Economics and State*, no. 12, pp. 68–73.
3. Tolmachova G.F., Lyashenko, V.I., Koljesnikova G.V. (2017) Reguljuvannja rozvytku maloho i serednoho pidpryjemnyctva: dosvid zarubizhnykh krajini dlja Ukrainy [Regulation of small and medium entrepreneurship development: experience for Ukraine]. *The Economic bulletin of Donbass*, no. 1(47), pp. 157–185.
4. Chupryna L.V., Yuzovytska S.A. (2019) Svitovij dosvid rozvytku maloho pidpryjemnyctva ta joho vykorystannja v Ukraini [World experience of small entrepreneurship development and use in Ukraine]. *Market Infrastructure*, no. 32, pp. 264–270.
5. Striletc V.Yu. (2019) Realizatsia zakonodavchykh iniciativ u sferi derzhavnoho zabezpechennja rozvytku maloho biznesu: dosvid YeS. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series "Economics"*, p. 3, no. 24, pp. 95–100.
6. Polishhuk O.V., Vasylevskij V.O. (2014) Opodatkuvannja maloho biznesu u providnykh krainakh svitu. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series «Economic Sciences»*, p. 1, no. 7, pp. 133–136.